

EBELİK ÖĞRENCİLERİNİN KÜLTÜREL FARKINDALIKLARININ İNCELENMESİ**EXAMINATION OF THE CULTURAL AWARENESS OF MIDWIFERY STUDENTS'**Zehra BAYKAL AKMEŞE ¹, Elif ÇİLESİZ ¹, Semra AYDIN²¹ Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, İzmir, Türkiye.² Turgutlu Devlet Hastanesi, Manisa, Türkiye.**ÖZET****Amaç:** Bu araştırma öğrencilerin ebelik müfredatında yer alan kültürlerarası ebelik dersi hakkındaki görüşlerini ve kültürel farkındalıklarını belirlemek amacıyla tasarlanmıştır.**Gereç ve Yöntem:** Araştırmanın evrenini Türkiye'nin batısında yer alan bir devlet üniversitesinin Ebelik bölümü öğrencileri oluşturmuştur. Araştırma örneklemini 361 ebelik öğrencisi oluşturmuştur. Ebelik bölümü öğrencilerinin kültürel farkındalığı ve kültürlerarası ebeliğe yönelik düşüncelerini belirlemek için, araştırmacılar tarafından oluşturulan anket formu ve Kültürel Farkındalık Ölçeği (CAS) kullanılmıştır. Araştırma verileri SPSS 24.0 programı ve sayı, yüzde, t ve ANOVA testi kullanılarak analiz edilmiştir.**Bulgular:** Öğrencilerin yaş ortalaması 20.45±2.65'tir. Öğrencilerin %30.7'si birinci, %21.9'u ikinci, %23.0'ı üçüncü ve %24.4'ü dördüncü sınıf öğrencisidir. Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin %10.2'si yurt dışında bulunmuş, %61.2'si farklı bir kültürden arkadaşına sahip, %41.8'i ise farklı kültüre sahip biriyle iletişim kurmakta zorlanmaktadır. Öğrencilerin %95.8'i kültürel farklılıklara özgü ebelik bakımı verilmesi gerektiğini düşünmekte, %40.4'ü de kültürlerarası ebelik ile ilgili derse katıldığını belirtmektedir. Öğrencilerin CAS genel eğitim deneyimleri alt boyut puan ortalaması 22,75±5,82; bilişsel farkındalık alt boyutu puan ortalaması 58,55±9,69; davranışlar/etkileşimlerde rahatlık alt boyutu puan ortalaması 34,84±6,65 ve hasta bakımı/klinik ve araştırma konuları alt boyutu puan ortalaması 64,47±12,75 olarak belirlenmiştir. Farklı kültüre sahip biriyle iletişim kurmakta zorlanma durumu değişkenine göre davranışlar/etkileşimlerde rahatlık alt boyutu puan ortalaması açısından istatistiksel anlamlı farklılık olduğu (p<0.05) belirlenmiştir.**Sonuç:** Sonuç olarak ebelik eğitimi sırasında öğrencilerin kültürel farkındalık düzeylerini belirlemek önemlidir. Bu araştırmada öğrencilerin kültürel farkındalıkları yüksek saptanmıştır. Öğrencilerin kültürel farkındalık düzeylerini etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi için daha geniş kapsamlı araştırmalara ihtiyaç vardır.**Anahtar Kelimeler:** Ebelik Eğitimi, Ebelik Öğrencisi, Kültürel Farkındalık**ABSTRACT****Objective:** This research was designed to determine the students' views and cultural awareness about the intercultural midwifery course included in the midwifery curriculum.**Methods:** The universe of the research was created by students of the Midwifery department of a state university located in the west of Turkey. The research sample consisted of 361 midwifery students. The questionnaire form and the Cultural Awareness Scale (CAS) created by the researchers were used to determine the cultural awareness of the students of the department of midwifery and their thoughts towards intercultural midwifery. The research data were analyzed using SPSS 24.0 program and number, percentage, t and ANOVA test.**Results:** The average age of the students is 20.45±2.65. 30.7% of the students are first graders, 21.9% are second graders, 23.0% are third graders and 24.4% are fourth graders. 10.2% of the students included in the research have been abroad, 61.2% have friends from a different culture, and 41.8% have difficulty communicating with someone from a different culture. 95.8% of the students think that midwifery care specific to cultural differences should be provided, and 40.4% stated that they attended the course on intercultural midwifery. The average of the students' CAS general educational experiences sub-dimension score is 22.75±5.82; the average score of the cognitive awareness sub-dimension was determined as 58.55±9.69, the average score of the comfort sub-dimension in behaviors/interactions was determined as 34.84±6.65, and the average score of the patient care/clinical and research subjects sub-dimension was determined as 64.47±12.75. It was determined that there was a statistically significant difference in behaviors/interactions according to the difficulty communicating with someone with a different culture variable in terms of the average score of the comfort sub-dimension (p<0.05).**Conclusion:** As a result, it is important to determine the cultural awareness levels of students during midwifery education. In this research, it was determined that the cultural awareness of the students is high. More comprehensive research is needed to evaluate the factors affecting students' cultural awareness levels.**Keywords:** Midwifery Education, Midwifery Student, Cultural Awareness**Sorumlu Yazar / Corresponding Author:** Zehra Baykal Akmeşe, Dr. Öğr. Üyesi, Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, İzmir, Türkiye. **E-mail:** zehra.baykal@ege.edu.tr**Bu makaleye atıf yapmak için / Cite this article:** Baykal Akmeşe Z., Çilesiz E., Aydın S.(2023). Ebelik Öğrencilerinin Kültürel Farkındalıklarının İncelenmesi. *Gevher Nesibe Journal of Medical & Health Sciences*, 8(2), 437-446. <http://doi.org/10.5281/zenodo.8023368>**Bu araştırma 5 Mayıs 2022 tarihinde II. International Research and Practice Online Conference isimli bilimsel etkinlikte sözlü bildiri olarak sunulmuştur.*

GİRİŞ

Kültürlerarası farkındalık, mevcut kültür ile hedef kültür arasındaki farklılıkları ve benzerlikleri bilme, fark etme ve anlama olarak tanımlanmaktadır (Council of Europe, 2001). Kültürlerin eşit olduğuna ilişkin içsel bir duyguya sahip olmaktan, bireyin kendi kültürünü ve diğer insanların kültürlerini iyi anlamaktan ve son olarak kültürlerin nasıl birleştiği ve farklılaştığına dair olumlu bir yaklaşımdan temel almaktadır (Muslu ve Tuzcu, 2022; Rad ve ark., 2017). Ayrıca kişinin kendi kültürel kaynaklı davranışlarının farkındalığı, başkalarının kültürel olarak uyarılmış davranışlarının farkındalığı ve kişinin kendi kültürel bakış açısını açıklama yeteneği gibi üç temel niteliği de kapsamaktadır (Groves ve ark., 2014). Başkalarının kültürel inançlarını, değerlerini ve davranışlarını anlamaya yardımcı olan kendi kültürel özelliklerini ve değerlerini anlamının vazgeçilmez bir bileşeni olarak da kabul edilebilen kültürel farkındalık, kişinin kendi inançları, değerleri, tutumları ve uygulamalarına ilişkin kültürel donanımına sahip olmadan önceki önemli bir ilk adım olarak da tanımlanabilmektedir (Brooks ve ark., 2018; Kaihlanen ve ark., 2019). Kültürel farkındalık sağlık profesyonelleri için ise, kendi kültürel geçmişlerini bilinçli olarak kabul ettikleri ve diğer kültürlerle karşı önyargılardan kaçınmalarına yardımcı olan bir süreçtir (O'Brien ve ark., 2021).

Kültürel farkındalık, iletişimi kolaylaştırabilir ve çok kültürlü bir toplumda insanlar arasındaki yanlış anlaşılma ve güvensizlik riskini azaltabilir. Öğrenme ve uygulama yoluyla elde edilebilecek bu yeterlilik, farklı popülasyonlarla günlük olarak etkileşimde bulunan insanlar için önemlidir (Safipour ve ark., 2016). Kültürel çatışmalardan doğabilecek güçlüklerin üstesinden gelebilmek için bu bilinci sürekli geliştirmesi gereken en önemli meslek gruplarından biri sağlık çalışanları ve özellikle de kritik durumlarda insanların bakımıyla yükümlü ebelerdir. Ebeler için kültürel yeterlilik, hem kendi kültürlerinin ve inançlarının ebelik uygulamaları üzerindeki etkisini tanımak hem de her kadının kültürünü kabul edip bireyselleştirilmiş ebelik bakımının sağlanmasına dahil edebilmek anlamına gelmektedir (Nga Maia, 2006). Bu nokta da kültürel farkındalığın oluşturularak, ebelerin kültürel yeterliliğe ulaşması beraberinde de verilen sağlık bakımının niteliğinin artması sağlanabilir. Farklı kültürlerle sahip bireylere nitelikli sağlık hizmeti vermek, ebe için beraberinde hizmet verdiği toplumun kültürüyle ilgili derinlemesine bilgi sahibi olmasını ve farkındalığının yüksek olmasını gerektirmektedir. Çünkü sağlık davranışı ve uygulaması söz konusu olduğunda kültür, geleneksel uygulama ve değerler ile ilişkili bilgi birikiminin önemli bir rol oynadığı düşünülmektedir (Safipour ve ark., 2016).

Kültürel farklılıkların artışı ile de sağlık çalışanlarının kültüre özgü bakım verme gerekliliğini önemli hale getirmektedir (Aydemir ve ark., 2022). Kültürel farklılıkları yanlış yorumlama, etnosentrizm, basmakalıp yargılar ve önyargılar sonucunda kültürel çatışmalar ortaya çıkabilmektedir (Shomoossi ve ark., 2019). Ebelerin kültürlerarası farkındalık kazanmaları, daha hoşgörülü ve daha az etnosentrik bakış açılarının ortaya çıkmasına ve kültürel farklılıklara karşı daha yetenekli ve daha hoşgörülü yeni bir kimlik geliştirmeye başlamalarına neden olabilecektir (Bowman ve ark., 2016). Bir üniversite ortamında bu çatışmaların önlenmesi, kişinin kendi tutumlarının farkındalığı ve kültürlerarası farklılıklara duyarlılığının artmasıyla mümkündür. Buna göre kültürel farkındalık geliştirmek, öğrencinin kendi kültürel kimliklerini kaybetmek veya değiştirmek gerektiği anlamına gelmemekte, daha ziyade, davranışları ve niyetleri yorumlamadaki kültürel etkileri tanınması anlamına gelmektedir (Shomoossi ve ark., 2019).

Ebelik eğitiminde kültürel farkındalık, kültürel açıdan yetkin bir ebelik bakımı verebilmenin önemli bileşenlerinden biridir (Kaihlanen ve ark., 2019). Dünya Ebeler Birliği (ICM) ebeler için sahip olunması gereken genel, gebelik öncesi ve gebelik dönemi, doğum ve doğum sonrası dönemi, kadın ve yenidoğan sağlığını korumaya ile ilgili olmak üzere dört temel yetkinlik alanının her birinde ebelerin kültürlerarası bakım konusunda bilgi ve beceri sahibi olması gerektiğini belirtmiştir (International Confederation of Midwives, 2018). Bu nedenle ebelik eğitimi, öğrencilerin kültürel farkındalığını destekleyecek kültürel değerleri, davranışları, farklılıkları ve normları içerecek şekilde planlanmalıdır (Hultsjö ve ark., 2019). Öğrencilerin, mezun olmadan önce kültürlerarası bir müfredat aracılığıyla kültürel farkındalık, bilgi ve beceriler geliştirmeleri gerekmektedir (Byrne, 2020). Öğrencilerin kültürel bakım yeterliliğine ilişkin algılarını ve becerilerini geliştirmek için kültürel bakımı içeren derslerin müfredat programına entegre edilmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Tosun ve ark., 2021). Öğrencilerin kültürel farkındalıklarını geliştirmek, zihinlerini genişletmelerine, hoşgörüyü, kültürel empatiyi ve duyarlılığı artırmalarına olanak tanıyacaktır (Saka ve Asma, 2020). Bu nedenle öğrencilerin kültürlerarası ebelik eğitimi ile ilgili görüşlerinin ve kültürel farkındalıklarının belirlenmesi, kültürel açıdan yetkin ebelik öğrencileri yetiştirmek için oldukça önemli bir adımdır. Ayrıca, kültürlerarası

ebelik eğitiminin ebelik öğrencilerinin kültürel farkındalık, bilgi ve tutumları üzerindeki etkilerinin ele alınması, gelecekteki kültürlerarası ebelik eğitimi etkinliklerine ve eğitim içeriğinin oluşturulmasına katkı sağlayabilecektir. Bu nedenle yapılan önceki araştırmalar incelendiğinde, ebelerin kültürel farkındalık düzeylerine ilişkin bilgilerin sınırlı olduğu düşünüldüğünden, bu araştırma öğrencilerin ebelik müfredatında yer alan kültürlerarası ebelik dersi hakkındaki görüşlerini ve kültürel farkındalıklarını belirlemek amacıyla tasarlanmıştır.

MATERYAL VE METOT

Araştırmanın Tasarımı

Araştırma, ebelik bölümü öğrencilerinin kültürel farkındalığı ve kültürlerarası ebelik dersine yönelik görüşlerinin incelenmesi amacıyla, tanımlayıcı nitelikte tasarlanmıştır. Türkiye'nin Batı bölgesinde yer alan bir Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde yürütülmüştür.

Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Bu araştırmanın evrenini, Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik bölümünde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada ebelik bölümünde öğrenimlerini sürdüren tüm öğrencilere ulaşılması hedeflenmiştir. Araştırma kapsamına alınan fakültede 2019-2020 eğitim öğretim yılı itibarıyla kayıtlı toplam 418 öğrenci bulunmaktadır. Araştırma örnekleme alınacak öğrenci sayısı evren bilindiği için $n = N \cdot t^2 \cdot p \cdot q / d^2(N-1) + t^2 \cdot p \cdot q$ formülü ile hesaplanmış ($p=0.50$, $q=0.50$, $d=0.05$, $t=1.96$) ve ulaşılması gereken en az öğrenci sayısı 200 olarak belirlenmiştir. Araştırmada veri toplama sürecinde ulaşılan toplam öğrenci sayısı 361'dir.

Veri Toplama Yöntemi ve Araçları

Veri, araştırmacılar tarafından oluşturulan anket formu ve Kültürel Farkındalık Ölçeği ile yüz yüze görüşme yöntemi kullanılarak toplanmıştır.

Anket formu

Öğrencilerin tanıtıcı özelliklerini belirlemeye yönelik 13 soru, kültürlerarası ebelik dersine yönelik görüşlerini belirlemeye yönelik 9 soru olmak üzere toplam 22 sorudan oluşmaktadır.

Kültürel Farkındalık Ölçeği

Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması Başalan İz ve Bayık Temel (2016) tarafından yapılmıştır. Ölçek 36 madde ve genel eğitim deneyimleri (1.,2.,3.,4. ve 29. madde), bilişsel farkındalık (8.,9.,12.,16.,19.,22.,32.,33.,34.,35. ve 36. madde), davranışlar/etkileşimlerde rahatlık (5.,6.,7.,11.,15.,17. ve 20. madde) ve hasta bakımı/klinik ve araştırma konuları (10.,13.,14.,18.,21.,23.,24.,25.,26.,27.,28.,30. ve 31. madde) alt boyutları olmak üzere dört alt boyuttan oluşmaktadır. Orijinal ölçek yedili likert türünde hazırlanmıştır. Çok Katılıyorum (7 puan) ve Çok Katılmıyorum (1 puan) arasında derecelendirilerek hazırlanmıştır. Ölçek puanlaması yapılırken 8, 9, 12, 16, 19, 22 ve 36. maddeler ters çevrilmektedir. Ölçeğin genelinden veya boyutlarından alınabilecek toplam puanlar maddelere verilen 1 ile 7 arasında değişen puanların toplamıyla belirlenen aritmetik ortalama değeriyle hesaplanmaktadır. Bu kapsamda orijinal ölçeğin genelinden alınabilecek en yüksek puan 252 puan, en düşük 36 puandır (Başalan İz ve Bayık Temel, 2016; Rew ve ark., 2003). Cronbach alfa katsayısı ölçeğin orijinalinde 0,91, uyarlama çalışmasında 0.89, bu araştırmada ise 0.90 olarak saptanmıştır.

Veri Çözümlemesi

Veri çözümlemesi Statistical Package for Social Science (SPSS) Windows 24.0 programı kullanılarak yapılmıştır. Sosyo- demografik özelliklere ilişkin değişkenler, sayı ve yüzde dağılımı ile gösterilmiştir. Kültürel farkındalığı etkileyebileceği düşünülen değişkenlerin etkisi t-testi ve ANOVA çözümlemesi ile değerlendirilmiş, $p < 0.05$ anlamlı kabul edilmiştir.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın yürütülmesi için Ege Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan onay alınmıştır (Toplantı/Karar Sayısı: 01/15, Protokol No: 520 Tarih: 30.01.2020). Araştırma Helsinki Deklarasyonu Prensipleri'ne uygun olarak yapılmıştır. Araştırmaya katılan tüm öğrencilere araştırma hakkında bilgi verilerek bilgilendirilmiş yazılı onamları alınmıştır. Öğrencilere araştırma sırasında toplanan bireysel bilgilerinin araştırmacılar tarafından korunacağı ve araştırmadan istedikleri zaman ayrılacakları bilgisi verilmiştir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma bir devlet üniversitesinde öğrenim gören ebelik öğrencileri ile sınırlıdır. Araştırma kapsamına alınan öğrenci sayısı ve araştırma sonuçları evreni yansıtsa da, tüm Türkiye'ye genellenemeyebilir.

BULGULAR

Araştırmaya 361 öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin yaş ortalaması 20.45 ± 2.65 'tir (en düşük=17.0, en yüksek=54.0). Öğrencilerin %30.7'si birinci, %21.9'u ikinci, %23.0'ı üçüncü ve %24.4'ü dördüncü sınıf öğrencisidir. Öğrencilerin %88.9'unun mezun olduğu lise genel lisedir. Öğrencilerin %77.6'sının annesi, %57.6'sının da babasının ilköğretim mezunu olduğu saptanmıştır. Anneleri çalışan öğrencilerin oranı %24.9, babaları çalışanların oranı ise %72.9'dur. Öğrencilerin %50.1'i ilçe/kasabada, %70.4'ü de Marmara/Ege/Akdeniz'de yaşadığını belirtmiştir. Öğrenciler %65.1 oranla aile ekonomik gelir algılarını gelir gider eşit olarak belirtmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin %87.0'ı çekirdek aile, %92.5'i de iki ve daha fazla kardeşe sahip olduğunu belirtmişlerdir.

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin %10.2'si yurt dışında bulunmuş, %61.2'si farklı bir kültürden arkadaşına sahip, %41.8'i ise farklı kültüre sahip biriyle iletişim kurmakta zorlanmaktadır. Öğrencilerin %95.8'i kültürel farklılıklara özgü ebelik bakımı verilmesi gerektiğini düşünmekte, %40.4'ü de kültürlerarası ebelik ile ilgili derse katıldığını belirtmektedir. Kültürlerarası ebelik dersinin zorunlu olması gerektiğini düşünen öğrencilerin oranı %55.4, müfredatta ders saatinin arttırılmasını düşünen öğrencilerin oranı ise %62.0'dır (Tablo 1).

Tablo 1. Öğrencilerin Kültürlerarası Ebeliğe Yönelik Görüş/Özellikleri

Kültürlerarası Farkındalığa Yönelik Görüş/Özellikler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Yurt dışında bulundum		
Evet	37	10,2
Hayır	324	89,8
Farklı bir kültürden arkadaşım var		
Evet	221	61,2
Hayır	140	38,8
Farklı kültüre sahip biriyle iletişim kurmakta zorlanıyorum		
Evet	151	41,8
Hayır	210	58,2
Kültürel farklılıklara özgü ebelik bakımı verilmeli		
Evet	346	95,8
Hayır	15	4,2
Kültürlerarası ebelik ile ilgili ders katıldım		
Evet	146	40,4
Hayır	215	59,6
Kültürlerarası ebelik dersinin zorunlu olması gerekir		
Evet	200	55,4
Hayır	161	44,6
Kültürlerarası ebelik dersinin saati ebelik müfredatında arttırılmalı		
Evet	224	62,0
Hayır	137	38,0
Toplam	361	100

Tablo 2'de öğrencilerin Kültürel Farkındalık Ölçeği (CAS) puan ortalaması verilmiştir. Öğrencilerin genel eğitim deneyimleri alt boyut puan ortalaması $22,75 \pm 5,82$; bilişsel farkındalık alt boyutu puan ortalaması $58,55 \pm 9,69$; davranışlar/etkileşimlerde rahatlık alt boyutu puan ortalaması $34,84 \pm 6,65$ ve hasta bakımı/klinik ve araştırma konuları alt boyutu puan ortalaması $64,47 \pm 12,75$ olarak belirlenmiştir.

Tablo 2. Kültürel Farkındalık Ölçeği (CAS) Puan Ortalaması

Kültürel Farkındalık Ölçeği (CAS) (n=361)	Ort. ± Standart Sapma	Ölçek/Alt Boyut En Düşük-En Yüksek Puan	Öğrenci CAS En Düşük-En Yüksek Puanı
Genel Eğitim Deneyimleri	22.75±5.82	1.00-35.00	6.00-35.00
Bilişsel Farkındalık	58.55±9.69	11.00-77.00	30.00-74.00
Davranışlar/Etkileşimlerde Rahatlık	34.84±6.65	7.00-49.00	16.00-49.00
Hasta Bakımı/Klinik ve Araştırma Konuları	64.47±12.75	13.00-91.00	20.00-91.00
Toplam	180.60±25.49	36.00-252.00	106.00-237.00

Öğrencilerin bazı değişkenleri ile Kültürel Farkındalık Ölçeği (CAS) alt boyut puanlarının karşılaştırılması Tablo 3'te belirtilmiştir. Öğrencilerin sınıf değişkenine göre, genel eğitim deneyimleri, davranışlar/etkileşimlerde rahatlık ve hasta bakımı/klinik ve araştırma konuları alt boyutlarının puan ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmakla birlikte ($p<0.05$), bilişsel farkındalık alt boyutu puan ortalamaları açısından istatistiksel anlamlı farklılık olmadığı ($p>0.05$) belirlenmiştir. Farklı kültüre sahip biriyle iletişim kurmakta zorlanma durumu değişkenine göre genel eğitim deneyimleri, bilişsel farkındalık ve hasta bakımı/klinik ve araştırma konuları alt boyutlarının puan ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamışken ($p>0.05$), davranışlar/etkileşimlerde rahatlık alt boyutu puan ortalaması açısından istatistiksel anlamlı farklılık olduğu ($p<0.05$) belirlenmiştir.

Tablo 3. Bazı Değişkenler ile Kültürel Farkındalık Ölçeği (CAS) Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

Değişkenler	Kültürel Farkındalık Ölçeği (CAS) Alt Boyutları											
	Genel eğitim deneyimleri			Bilişsel farkındalık			Davranışlar/etkileşimlerde rahatlık			Hasta bakımı/klinik ve araştırma konuları		
	Ortalama ± Standart sapma	t / F*	p	Ortalama ± Standart sapma	t / F*	p	Ortalama ± Standart sapma	t / F*	p	Ortalama ± Standart sapma	t / F*	p
Sınıf												
1. Sınıf	23.34±5.6	3.470*	0.016	58.89±10.33	2.371*	0.070	35.83±7.06	4.801*	0.003	66.81±11.85	4.901*	0.002
2. Sınıf	21.58±5.61			59.57±8.35			32.59±5.53			61.06±12.63		
3. Sınıf	24.01±5.97			59.49±9.30			35.95±5.70			66.74±11.31		
4. Sınıf	21.87±5.84			56.22±10.09			34.55±7.41			62.44±14.32		
Anne eğitim durumu												
İlkokul/Ortaokul	22.96±5.76	0.887*	0.413	58.52±9.40	1.080*	0.341	34.61±6.48	1.256*	0.286	64.97±12.40	1.715*	0.182
Lise	21.88±6.09			57.73±10.71			35.19±7.61			61.75±13.79		
Üniversite ve üzeri	22.45±5.94			61.40±10.41			36.95±5.67			65.80±13.83		
Baba eğitim durumu												
İlkokul/Ortaokul	22.84±5.90			58.37±9.70			34.92±6.54			65.05±12.50		
Lise	23.13±5.42	1.032*	0.357	58.72±9.87	0.082*	0.921	34.38±6.64	0.394*	0.675	64.35±11.95	0.865*	0.422
Üniversite ve üzeri	21.76±6.20			58.89±9.49			34.32±7.14			62.53±14.90		
Yerleşim yeri												
İlçe/Kasaba	22.81±5.78			58.49±9.75			34.76±6.41			64.02±12.66		
Metropol/Büyükşehir	22.68±5.88	0.210	0.931	58.60±9.65	-0.106	0.502	34.91±6.90	-0.212	0.237	64.92±12.86	-0.674	0.685
Yaşadığı bölge												
Marmara/Ege/Akdeniz	22.59±5.53			58.36±9.20			34.95±6.36			64.16±12.20		
Karadeniz/İç Anadolu	23.41±6.58			60.76±9.80			34.18±6.48			67.86±12.87		
Doğu/Güneydoğu Anadolu	22.95±6.45	0.416*	0.660	57.81±11.34	1.361*	0.258	34.84±7.86	0.243*	0.784	63.40±14.54	1.820*	0.163
Aile gelir algısı												
Gelir Giderden Az	22.85±5.98			57.97±9.25			34.34±7.93			63.51±14.97		
Gelir Giderde Eşit	22.91±5.48	1.005*	0.367	59.00±9.81	0.885*	0.414	35.08±6.12	0.456*	0.634	64.98±11.47	0.535*	0.586
Gelir Giderden Fazla	21.42±7.46			56.97±9.25			34.51±6.52			63.54±14.76		
Yurt dışında bulundum												
Evet	21.29±5.99			59.67±9.51			33.70±6.45			63.70±14.17		
Hayır	22.91±5.79	-1.608	0.670	58.42±9.72	0.744	0.735	34.97±6.67	-1.100	0.804	64.56±12.6	-0.388	0.321
Farklı bir kültürden arkadaşım var												
Evet	22.77±5.61			59.11±9.33			35.09±6.55			64.61±12.39		
Hayır	22.72±6.16	-0.083	0.310	57.66±10.21	1.385	0.274	34.43±6.81	0.923	0.419	64.25±13.35	0.256	0.279
Farklı Kültüre Sahip Birisiyle İletişim Kurmakta Zorlanıyorum												
Evet	22.73±5.93			57.92±9.86			35.61±6.14			64.43±12.4		
Hayır	22.76±5.76	-0.051	0.475	59.00±9.56	1.037	0.491	34.28±6.96	1.880	0.045	64.50±13.03	-0.055	0.561

F*=ANOVA testi p<0.05

TARTIŞMA

Araştırmada öğrencilerin çoğunluğunun şimdiye kadar yurt dışında bulunmadığı belirlenmiştir. Her on öğrenciden altısının farklı bir kültürden arkadaşının olduğu, hemen hemen yarısının da farklı kültüre sahip biriyle iletişim kurmakta zorlandığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin tamamına yakını kültürel farklılıklara özgü ebelik bakımı verilmesi gerektiğini düşünmektedir. Her on öğrenciden dördü kültürlerarası ebelik ile ilgili bir derse katılmıştır. Öğrencilerin yarısından fazlası seçmeli ders olan kültürlerarası ebelik dersinin zorunlu bir ders olarak müfredatta yer alması gerektiğini, her on öğrenciden altısı da ders saatinin artırılması gerektiğini vurgulamışlardır. Öğrencilerin kültürel farkındalık düzeyleri alt boyutları değerlendirildiğinde, genel eğitim deneyimlerinin ve bilişsel farkındalıklarının iyi düzeyde, davranışlar/etkileşimlerde rahatlık ve hasta bakımı/klinik araştırma konularında da yüksek düzeyde farkındalıklarının olduğu belirlenmiştir. Türkiye’de yapılan araştırmalar değerlendirildiğinde genellikle ebelerin ya da ebelik öğrencilerinin kültürel duyarlılığına yoğunlaşıldığı (Altınkaya ve Amanak, 2020; Demirel ve ark., 2020; Gönenç ve ark., 2018; Özdemir ve ark., 2021), kültürel farkındalık düzeylerinin değerlendirildiği çalışmaların daha çok diğer disiplinlerde ele alındığı belirlenmiştir (Tosun ve ark., 2021; Saka ve Asma, 2020; Muslu ve Tuzcu, 2022). Bu araştırma ebelik öğrencilerinin kültürel farkındalık düzeylerine ilişkin veri sunması ve kültürlerarası ebeliğin mevcut durumunu ortaya koyması yönüyle değerlidir.

Kültürlerarası farkındalık eğitimlerinin, öğrencilerin kültürel çeşitliliklere yönelik duyarlı, bilgili ve tutumlarını olumlu yönde değiştirmede etkili olacağı düşünülmektedir. Tosun ve ark. (2021)’nin yapmış olduğu metodolojik derleme çalışmasında, münazara, tartışma, vaka senaryoları, uygulama, simülasyon, uluslararası öğrenme projeleri, deneyimsel öğrenme, hikâye anlatımı ve geleneksel dersler gibi farklı öğretim yöntemlerinin öğrencilerin kültürlerarası hemşirelik yaklaşımlarına etkisini incelenmiştir. İncelenen beş nitel araştırmanın sonuçları, bu yöntemlerin öğrencilerin kültürel farkındalıklarında istatistiksel olarak anlamlı bir etki yarattığını ortaya koymuştur (Tosun ve ark., 2021). Avustralya, Hong Kong ve İsveç’ten toplam 31 hemşirelik öğrencisine verilen çevrimiçi uluslararasılaştırma eğitimi ile kültürlerarası farkındalık düzeylerinin değerlendirildiği bir araştırmada, kültürlerin karşılaştırılmasıyla karışıklığın giderildiği, mesleğin ortak kültürel ve etik değerlerinin keşfedildiği ve kültürel farkındalığın geliştirildiği belirtilmiştir (Leung ve ark., 2020). Bu araştırmanın yapıldığı ebelik programının çıktılarında biri de öğrencilerin kültürel yönden duyarlı ve donanımlı olmalarını sağlamak olarak belirlenmiştir (Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Lisans Programı Müfredatı, 2023). Bu kapsamda öğrenciler üçüncü sınıfta seçmeli ders olarak kültürlerarası ebelik dersini almakta, genel olarak tüm ders ve etkinliklerde ise kültürlerarası bakıma yer verilmektedir. On öğrenciden altısının kültürlerarası ebelik ile ilgili derse ya da farklı öğretim yöntemlerine katılmadığı dikkate alındığında, tamamına yakınının kültürel farklılıklara özgü ebelik bakımı verilmesi gerektiğini düşünmeleri araştırmanın güçlü bir bulgusudur.

Avustralya’da yapılan bir araştırma Hemşirelik ve Ebelik Müfredat Çerçevesini kültür odaklı bakım temelinde gözden geçirmenin, üzerinde düşünmenin ve tam olarak uygulamanın, denetlemenin ve raporlamanın önemi vurgulanmıştır (Petric ve ark., 2021). Bu noktada öğrencilerin kültürel farkındalığını artırmak ve ebelik bakımı alan bireylerin memnuniyetini sağlamak için kültürel farkındalık düzeylerinin ölçülerek belirlenmesi önemli bir adımdır (Muslu ve Tuzcu, 2022). Safipour ve ark. (2016)’nın İsveç’te hemşirelik öğrencilerinin kültürel farkındalık düzeylerinin belirlendiği araştırmada, öğrencilerin genel eğitim deneyimlerini ve bilişsel farkındalıklarını iyi düzeyde, davranışlar/etkileşimlerde rahatlık ve hasta bakımı/klinik araştırma konularında da yüksek düzeyde kültürel farkındalıklarının olduğu belirtilmiştir. Liçen ve ark. (2020)’nin Slovakya’da yine hemşirelik öğrencileri ile yaptıkları araştırmada, öğrencilerin genel eğitim deneyimlerini düşük, bilişsel farkındalık, davranışlar/etkileşimlerde rahatlık ve hasta bakımı/klinik araştırma konularında da farkındalık düzeylerini orta düzey olarak belirtmişlerdir. Bu araştırmada ise genel eğitim deneyimleri ve bilişsel farkındalık alt boyutların da öğrencilerin iyi düzeyde, davranışlar/etkileşimlerde rahatlık ve hasta bakımı/klinik araştırma konularında da yüksek düzeyde farkındalıklarının olduğu belirlenmiştir. Araştırmalarda öğrencilerin kültürlerarası farkındalık düzeyi sonuçlarının değişkenlik göstermektedir. Kullanılan ölçme aracının, farklı ülkelerde yapılan geçerlik ve güvenilirlik çalışmasında, alt boyutlarının tekrar gruplama ve puanlama farklılıklarının olmasından kaynaklı değişkenlik gösterdiği düşünülmektedir.

Öğrencilerin kültürel farkındalık düzeylerini belirlerken, sosyo-demografik değişkenlerin etkisini de değerlendirmek gerekmektedir. İsveç’in güneyinde hemşirelik programları olan üç farklı

üniversiteden 215 öğrencinin katıldığı araştırmada öğrencilerin sosyo-demografik geçmişlerini dikkate alarak hemşirelik eğitimlerine ilişkin kültürel farkındalıkları incelenmiştir. Hemşirelik öğrencilerinin hangi sınıfta olduğunun, bilişsel farkındalık, davranışlar/etkileşimde rahatlık ve klinik uygulama/hasta bakımı ile ilgili farkındalık düzeyini etkilediği belirlenmiştir. Bununla birlikte yurtdışında bulunma deneyiminin kültürlerarası farkındalık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olmadığı saptanmıştır (Safipour ve ark., 2016). Türkiye'nin güneyinde bir devlet üniversitesinin yabancı diller bölümünde 182 öğrencinin dahil edildiği araştırmada, öğrencilerin kültürlerarası farkındalıklarının cinsiyetlerine, sınıflarına veya yurtdışında bulunma sayısına göre anlamlı bir şekilde değişmediğini ancak yurtdışında bulunmalarına göre istatistiksel olarak önemli ölçüde değiştiği sonucuna varılmıştır (Saka ve Asma., 2020). Yine Türkiye'nin güneyinde 251 hemşirelik fakültesi öğrencisi ile yapılan araştırmada kültürel farkındalık düzeylerini ve etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılan bir başka araştırmada ise, öğrencilerin kültürel farkındalık düzeylerini dördüncü sınıfta olma ve yaşadıkları şehirde beş yıldan fazla yaşamının arttırdığı saptanmıştır. Kültürel farkındalık konularını kapsayan dersi alan ve uzun süre aynı şehirde yaşayan öğrencilerin kültürel farkındalıklarının yüksek olduğu belirtilmiştir (Muslu ve Tuzcu., 2022). Bu araştırmada ise öğrencilerin hangi sınıfta olduklarına göre genel eğitim deneyimleri, davranışlar/etkileşimlerde rahatlık ve hasta bakımı/klinik ve araştırma konuları farkındalık düzeyleri istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde etkilenmektedir. Yapılan ileri analizde etkinin üçüncü sınıftan kaynaklandığı saptanmıştır. Bu etkinin ebelik müfredatında üçüncü sınıfta yer alan kültürlerarası ebelik dersinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada ebelik öğrencilerinin kültürlerarası ebelik bakımını önemsedikleri ve kültürel farkındalık düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlara dayalı olarak, ebelik eğitimi sırasında öğrencilerin kültürel farkındalık düzeylerini belirlemek önemlidir. Öğrencilerin kültürel farkındalık düzeylerini etkileyen spesifik ve dolaylı bileşenlerin araştırmak için gelecekte nitel, boylamsal, karma yöntem gibi değişik metodolojide çalışmalara yer verilmesi önerilmektedir.

Teşekkürler

Araştırma verilerinin toplanmasında emeği geçen ebelik öğrencileri Ayşe Karakaya ve Kübra Çoban'a ve araştırmaya katılan tüm ebelik öğrencilerine teşekkür ederiz.

Yazar Katkısı

Çalışma çerçevesi, Desen: ZBA; Materyal, Metod ve Veri Toplanması: EÇ, SA; Analiz yapma ve yorum: ZBA; Yazma ve Revizyon: ZBA, EÇ, SA.

Çıkar Çatışması

Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Finansal Destek

Bu çalışma finansal olarak desteklenmemiştir.

KAYNAKLAR

- Altınkaya, O., Amanak, K. (2020). Ebelik öğrencilerinin kültürel duyarlılık ile kültürel beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi, 10(3), 378 – 383. <https://doi.org/10.31020/mutfd.718978>
- Aydemir, H., Öztürk Can, H., Tuna Oran, N. (2022). Doğum öncesi dönemde kültüre dayalı ebelik bakımı ve ebelik bakımının kültürel bakım modelleri ile ilişkisi. Gevher Nesibe Journal of Medical & Health Sciences, 7(21), 49-56. <http://doi.org/10.5281/zenodo.7388829>
- Başalan İz, F., Bayık Temel, A. (2017). Cultural awareness scale: Psychometric properties of the Turkish version. Collegian, 24(5), 499–504. <https://doi.org/10.1016/j.colegn.2016.08.010>
- Bowman, N. A., Denson, N., Park, J. J. (2016). Racial/cultural awareness workshops and post-college civic engagement: A propensity score matching approach. American Educational Research Journal, 53(6), 1556-1587.
- Brooks, L., Manias, E., Bloomer, M. (2018). Culturally sensitive communication in the ICU: A concept analysis. Australian Critical Care, 31(2), 132. <https://doi.org/10.1016/j.aucc.2017.12.057>

- Byrne, D. (2020). Evaluating Cultural Competence in undergraduate nursing students using standardized patients. *Teaching and Learning in Nursing*, 15(1), 57–60. <https://doi.org/10.1016/j.teln.2019.08.010>
- Council of Europe. (2001). *Common European Framework of Reference for Languages: learning, teaching, assessment*. Cambridge Univ. Press, C.
- Demirel, G., Kaya, N., Doğaner, A. (2020). Ebelik öğrencilerinin kültürlerarası yaklaşımlarının merhamet ve empati düzeylerine etkisi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 1–1. <https://doi.org/10.26466/opus.591200>
- Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü Lisans Eğitim Müfredatı. (2023). Erişim Adresi: https://ebelik.ege.edu.tr/tr-14544/programlar_lisans.html Erişim tarihi: 28.03.2023.
- Gönenç, İ. M., Göktepe, M., Altın Dursun, R., Çökelek, F., Ercan, N., Şahin, D. (2018). Opinions and cultural sensitivities of midwives and nurses about providing health care to women seeking asylum. *Journal of Human Sciences*, 15(2), 683. <https://doi.org/10.14687/jhs.v15i2.5195>
- Groves, K. S., Feyerherm, A., Gu, M. (2014). Examining cultural intelligence and cross-cultural negotiation effectiveness. *Journal of Management Education*, 39(2), 209–243. Sagepub. <https://doi.org/10.1177/1052562914543273>
- Hultsjö, S., Bachrach-Lindström, M., Safipour, J., Hadziabdic, E. (2019). “Cultural awareness requires more than theoretical education” - Nursing students’ experiences. *Nurse Education in Practice*, 39(1), 73–79. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2019.07.009>
- International Confederation of Midwives. (2018). *Essential Competencies for Midwifery Practice 2018 UPDATE*. (2019). https://www.internationalmidwives.org/assets/files/general-files/2019/02/icm-competencies_english_final_jan-2019-update_final-web_v1.0.pdf Erişim Tarihi: 28 Mart 2023.
- Kaihlanen, A. M., Hietapakka, L., Heponiemi, T. (2019). Increasing cultural awareness: Qualitative study of nurses’ perceptions about cultural competence training. *BMC Nursing*, 18(1), 1–9. <https://doi.org/10.1186/s12912-019-0363-x>
- Leung, D. Y., Chan, E. A., Wong, A. K., Reisenhofer, S., Stenberg, M., Sze, C. P., ... Carlson, E. (2020). Advancing pedagogy of undergraduate nursing students' cultural awareness through internationalization webinars: A qualitative study. *Nurse Education Today*, 93, 104514.
- Ličen, S., Karnjuš, I., Prosen, M. (2020). Measuring cultural awareness among slovene nursing student: A cross-sectional study. *Journal of Transcultural Nursing*, 32(1), 77–85. <https://doi.org/10.1177/1043659620941585>
- Muslu, L., Tuzcu, A. (2022). Evaluation of cultural awareness in nursing students in antalya: a descriptive–analytic study. *Journal of Nursology*, 25(3), 161–167. <https://doi.org/10.5152/janhs.2022.221838>
- Nga, Maia. (2006). *Turanga Kaupapa*. In *Midwifery Council of New Zealand (2007). Standards for approval of pre-registration midwifery education programmes and accreditation of tertiary education organisations*. Wellington: Midwifery Council of New Zealand, pp.32-33.
- O’Brien, E. M., O’Donnell, C., Murphy, J., O’Brien, B., Markey, K. (2021). Intercultural readiness of nursing students: An integrative review of evidence examining cultural competence educational interventions. *Nurse Education in Practice*, 50(50), 102966. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2021.102966>
- Özdemir, S., Çömezoğlu, E., Sayiner, F. (2021). Ebelerin kültürlerarası duyarlılıklarının vicdan algılarına etkisi. *Ebelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(1), 1-11.
- Petric, S., Hart, B., Mohamed, J. (2021). “Bridging two worlds?": Towards cultural safety within Schools of Nursing in Australian Universities. *Nurse Education Today*, 110, 105176. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2021.105176>
- Rad, M., Shomoossi, N., Rakhshani, M. H., Sabzevari, M. T. (2017). Psychological capital and academic burnout in students of clinical majors in Iran. *Acta Facultatis Medicae Naissensis*, 34(4), 311–319. <https://doi.org/10.1515/afmnai-2017-0035>
- Rew, L., Becker, H., Cookston, J., Khosropour, S., & Martinez, S. (2003). Measuring cultural awareness in nursing students. *Journal of Nursing Education*, 42(6), 249–257. <https://doi.org/10.3928/0148-4834-20030601-07>
- Safipour, J., Hadziabdic, E., Hultsjö, S., Bachrach-Lindström, M. (2016). Measuring nursing students’ cultural awareness: A cross-sectional study among three universities in southern Sweden. *Journal of Nursing Education and Practice*, 7(1). <https://doi.org/10.5430/jnep.v7n1p107>
- Saka, F. Ö., Asma, B. (2020). A study on developing Intercultural Awareness Scale (ICAS) and examining elt students intercultural awareness. *International Journal of Current Approaches in Language, Education and Social Sciences*, 2(1), 445–461. <https://doi.org/10.35452/caless.2020.23>
- Shomoossi, N., Asor, A. A., Kooshan, M., Rad, M. (2019). Interculturality and cultural intelligence in an academic context: A report from university staff interacting with nursing students. *Journal of Education and Health Promotion*, 8.

Tosun, B., Yava, A., Dirgar, E., Şahin, E. B., Yılmaz, E. B., Papp, K., ... Tricas-Sauras, S. (2021). Addressing the effects of transcultural nursing education on nursing students' cultural competence: A systematic review. *Nurse Education in Practice*, 55, 103171.